

Dziesięć tysięcy złotych kary!

Dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą zebraliśmy informacje dotyczące gospodarowania odpadami medycznymi powstającymi w gabinetach medycznych. Tych, którzy prowadzą praktyki, przestrzegamy, że nastąpiły ważne zmiany w przepisach: roczne sprawozdania należy składać do 15 marca, a za niedotrzymanie terminu grozi kara 10 000 zł!

Problematyka gospodarowania odpadami stanowi zagadnienie odgrywające istotną rolę w życiu codziennym, zwłaszcza dla osób i podmiotów, które są wytwórcami odpadów. Przedmiotem niniejszych rozważań będą kwestie związane z gospodarowaniem odpadami medycznymi. Ponieważ zaliczane są one do kategorii niebezpiecznych, stanowią niejednokrotnie dla ich posiadaczy dość poważny problem. Wiele wątpliwości powodują skomplikowane przepisy, przede wszystkim zagadnienia związane z odpowiedzialnością administracyjno-prawną w dziedzinie ochrony środowiska. Główną przyczyną powstawania wspomnianych wątpliwości są obowiązki nałożone przez ustawodawcę w zakresie przekazywania, składowania, magazynowania i ewidencjonowania odpadów. Problem jest tym istotniejszy, że od marca 2010 r. obowiązują przepisy umożliwiające nakładanie na posiadaczy odpadów w bardzo wysokich kar pieniężnych za niewłaściwe postępowanie z odpadami.

Wiele wątpliwości rodzą skomplikowane przepisy, przede wszystkim zagadnienia związane z odpowiedzialnością administracyjno-prawną w dziedzinie ochrony środowiska. Główną przyczyną powstawania wspomnianych wątpliwości są obowiązki nałożone przez ustawodawcę w zakresie przekazywania, składowania, magazynowania i ewidencjonowania odpadów.

ANNA
PIOTROWSKA-
-MUSIAŁ

radca prawny

Na wstępie warto zwrócić uwagę na niektóre definicje z ustawy z 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz.U. 01.62.628), tekst jednolity z 1 lutego 2007 r. (Dz.U. 07.39.251). Zgodnie z przepisem art. 3 ust. 3 pkt 5 ilekroć w ustawie jest mowa o odpadach medycznych – rozumie się przez to odpady powstające w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych oraz prowadzeniem badań i doświadczeń naukowych w zakresie medycyny. Należy także zwrócić uwagę na pojęcia „posiadacza” oraz „wytwórcy” odpadów, ponieważ ich rozróżnienie ma niejednokrotnie doniosłe znaczenie praktyczne. Przepis art. 3 ust. 3 pkt 13 wskazuje, że przez posiadacza odpadów rozumie się każdego, kto faktycznie włada odpadami (wytwórcę odpadów, inną osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną), z wyłączeniem prowadzącego działalność w zakresie transportu odpadów; domniemywa się, że władający powierzchnią ziemi jest posiadaczem odpadów znajdujących się na nieruchomości. Wytwórcą odpadów jest natomiast, zgodnie z przepisem art. 3 ust. 3 pkt 22 ustawy, każdy, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów oraz kto przeprowadza wstępne przetwarzanie, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów; wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba że umowa o świadczenie usługi stanowi inaczej.

Rozdział II omawianej ustawy określa zasady gospodarowania odpadami. Wskazane w tym rozdziale obowiązki i zakazy, jakie spoczywają na posiadaczach odpadów, konstruuje ważny instrument oddziaływania na świadomość osób i podmiotów, których dotyczy. Chodzi tutaj głównie o tzw. bodźce finansowe wynikające z ewentualnych sankcji. W tym kontekście warto zauważyć, że konsekwencją naruszenia norm prawnych związanych z gospodarowaniem odpadami mogą być nie tylko sankcje ekonomiczne wynikające z ewentualnych kar grzywny. Dlatego też trzeba wspomnieć, że istnieją trzy typy odpowiedzialności – karna, odszkodowawcza i służbowa.

Głównym celem wskazanych powyżej regulacji jest mobilizowanie posiadacza czy wytwórcy odpadów, w tym odpadów medycznych, do prawidłowego nimi gospodarowania. Sprawowanie kontroli w tym zakresie niewątpliwie ułatwiają wspomniane na wstępie obowiązki związane z ewidencjonowaniem. Zgodnie z treścią art. 17 ustawy o odpadach, wytwórca odpadów jest obowiązany do:

1) uzyskania decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi, jeżeli wytwarza je w ilości powyżej 0,1 Mg (100 kg) rocznie;

2) przedłożenia informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami, jeżeli wytwarza odpady niebezpieczne w ilości do 0,1 Mg (100 kg) rocznie albo powyżej 5 Mg (5000 kg) rocznie odpadów innych niż niebezpieczne.

Jak wynika z powyższej regulacji, obowiązek złożenia stosownej informacji jest ściśle uzależniony od rodzaju i ilości wytwarzanych odpadów. Należy jednak pamiętać o tym, że odpady medyczne są odpadami niebezpiecznymi.

Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. o odpadach poprzez regulację z art. 24.1 wskazuje ponadto, że informację o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami przedkłada się właściwemu organowi w terminie 30 dni przed dniem rozpoczęcia działalności powodującej powstawanie odpadów lub dniem zmiany tej działalności wpływającej na ilość lub rodzaj wytwarzanych odpadów lub sposobów gospodarowania nimi. Informację przedkłada się w czterech egzemplarzach.

Właściwym organem wskazanym powyżej jest:

- 1) regionalny dyrektor ochrony środowiska – dla przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych;
- 2) marszałek województwa – dla przedsięwzięć i zdarzeń, o których mowa w art. 378 ust. 2a ustawy z 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska;
- 3) starosta – dla pozostałych przedsięwzięć.

Powyższe oznacza w praktyce, iż ze stosowną informacją należy wystąpić do starosty powiatowego właściwego dla obszaru, na którym określony przedsiębiorca prowadzi działalność związaną z wytwarzaniem odpadów (ust. 3). W wypadku miasta na prawach powiatu organem tym będzie jego prezydent (działający poprzez podporządkowany mu wydział ochrony środowiska odpowiedniego urzędu miejskiego). Zgodnie z ust. 4 wspomniana informacja powinna zawierać:

- 1) wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do wytwarzania, a w wypadkach, gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów;
- 2) określenie ilości odpadów poszczególnych rodzajów przewidzianych do wytwarzania w ciągu roku;
- 3) informacje wskazujące na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko;
- 4) opis dalszego sposobu gospodarowania odpadami, z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów;
- 5) wskazanie miejsca i sposobu oraz rodzaju magazynowanych odpadów.

Należy podkreślić, że powyższe regulacje dotyczyły obowiązku przedkładania informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania nimi w związku z prowadzoną ewidencją i na jej podstawie, we właściwym starostwie powiatowym (urzędzie miejskim w wypadku miast na prawach powiatu). W tym kontekście nie ulega wątpliwości, że najważniejszym obowiązkiem, jaki spoczywa na wytwórcy odpadów medycznych, jest ich ewidencjonowanie, przy czym najważniejsza jest tutaj systematyczność – ewidencję należy

FOT. DIGITOUCH

prowadzić na bieżąco. Brak aktualnych, rzetelnie prowadzonych wpisów powoduje, że obowiązek ewidencjonowania nie można uznać za wypełniony. Co więcej, na posiadacza odpadów spoczywa także obowiązek przechowywania dokumentów sporządzanych w związku z prowadzoną ewidencją przez 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym sporządzono daną ewidencję.

Niezależnie od powyższych obowiązków informacyjnych i ewidencyjnych wytwórcy i posiadacza odpadów medycznych, w świetle regulacji z art. 37 ust. 1 ustawy o odpadach, posiadacz odpadów prowadzący ewidencję odpadów jest obowiązany sporządzić na formularzu zbiorcze zestawienie danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów (...). Zbiorcze zestawienie danych powinno zawierać następujące informacje: imię i nazwisko, adres zamieszkania lub nazwę i adres siedziby posiadacza odpadów. Jednocześnie z normy prawnej zawartej w art. 37 ust. 3 wynika, że owo zbiorcze zestawienie danych musi zostać przekazane marszałkowi województwa właściwemu ze względu na miejsce wytwarzania odpadów, zbierania, odzysku czy unieszkodliwiania. Przekazanie zbiorczego zestawienia w świetle przepisu ustawy ma być złożone do dnia 15 marca i obejmować w swej treści dane za poprzedni rok kalendarzowy. Należy podkreślić, że do tej pory termin złożenia zbiorczego zestawienia był nieco dłuższy i upływał wraz z końcem pierwszego kwartału kolejnego roku kalendarzowego.

W rozdziale 9a ustawy o odpadach znajduje się katalog kar pieniężnych za naruszenie przepisów m.in. przez posiadaczy odpadów (a zatem także ich wytwórców). I tak w wypadku:

- 1) wytwarzania odpadów bez wymaganej decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi

lub zatwierdzającej program gospodarki odpadami lub z naruszeniem jej warunków lub

- 2) wytwarzania odpadów bez wymaganego złożenia informacji o wytworzonych odpadach oraz sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami lub prowadzenia gospodarki odpadami niezgodnie ze złożoną informacją, lub
- 3) wytwarzania odpadów pomimo wniesienia przez starostę sprzeciwu, o którym mowa w art. 24 ust. 5 (wobec rozpoczęcia działalności powodującej powstawanie odpadów) albo rozpoczęcia działalności powodującej powsta-

podlega dwukrotnie wyższej karze pieniężnej, tj. karze w wysokości 10 000 zł.

Kary pieniężne, o których mowa powyżej, wymierza, w drodze decyzji, właściwy wojewódzki inspektor ochrony środowiska.

Kara w wysokości 10 000 zł jest nakładana również, gdy posiadacz odpadów lub transportujący odpady, będąc obowiązany do prowadzenia ewidencji odpadów lub przekazywania wymaganych informacji, lub sporządzania i przekazywania zbiorczego zestawienia danych, lub sporządzania podstawowej charakterystyki odpadów, lub przeprowadzania testów zgodności, nie wykonuje tego obo-

Kara w wysokości 10 000 zł jest nakładana również wtedy, gdy posiadacz odpadów lub transportujący odpady, będąc obowiązany do prowadzenia ewidencji odpadów lub przekazywania wymaganych informacji, lub sporządzania i przekazywania zbiorczego zestawienia danych, lub sporządzania podstawowej charakterystyki odpadów, lub przeprowadzania testów zgodności, nie wykonuje tego obowiązku albo wykonuje go nieterminowo lub niezgodnie ze stanem rzeczywistym.

wanie odpadów przed upływem terminu do wniesienia sprzeciwu, lub

- 4) mimo obowiązku zgłoszenia do rejestru, o którym mowa w art. 33 ust. 5 (dot. transportu zwolnionego z uzyskania zezwolenia), nie dopełnienia tego obowiązku lub wykonania go niezgodnie ze stanem faktycznym lub zbierania odpadów lub transportu odpadów niezgodnie z informacjami zgłoszonymi do rejestru,

ustawa przewiduje karę pieniężną w wysokości 5000 zł.

Ponadto, zgodnie z art. 79b ust. 2 ustawy o odpadach, jeżeli posiadacz odpadów lub transportujący odpady:

- 1) pozbywa się odpadów wbrew przepisom dotyczącym gospodarowania odpadami lub
- 2) przekazuje je podmiotom, które nie uzyskały wymaganych zezwoleń, chyba że posiadanie zezwolenia nie było wymagane, lub
- 3) w celu spełnienia kryteriów dopuszczenia odpadów do składowania na składowiskach odpadów, rozcieńcza lub sporządza mieszaniny odpadów ze sobą lub innymi substancjami lub przedmiotami, lub
- 4) powodując wzrost zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzi lub środowiska, miesza odpady niebezpieczne różnych rodzajów lub odpady niebezpieczne z odpadami innymi niż niebezpieczne lub dopuszcza do mieszania tych odpadów, lub
- 5) prowadzi działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów bez wymaganego zezwolenia lub z naruszeniem jego warunków, lub
- 6) wbrew zakazom dotyczącym zbierania odpadów dokonuje zbierania odpadów,

wiązku albo wykonuje go nieterminowo lub niezgodnie ze stanem rzeczywistym (art. 79c ust. 3 ustawy o odpadach). Do nałożenia tej kary uprawniony jest marszałek województwa.

W roku 2011 należy zatem zwrócić szczególną uwagę na dotrzymanie nowego terminu złożenia zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o którym mowa w art. 37 ustawy o odpadach, tj. 15 marca. W przeciwnym wypadku posiadacz odpadów naraża się na wysoką karę, której z łatwością mógłby uniknąć, przestrzegając znowelizowanego art. 37 ust. 3 ustawy o odpadach.

Na zakończenie należy wskazać, że informacje na temat sposobu przechowywania odpadów medycznych przez posiadacza do czasu ich przekazania odbiorcy (z którym podpisano umowę na odbiór odpadów) można odnaleźć w rozporządzeniu ministra zdrowia z 30 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi (Dz.U. 10.139.940). Regulacje te weszły w życie 19 sierpnia 2010 r.

Z kolei formularze, karty ewidencjonowania oraz szczegółowe wyjaśnienia dotyczące sposobu ich wypełniania możemy znaleźć w następujących aktach prawnych:

- rozporządzenie ministra środowiska z 8 grudnia 2010 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych o odpadach (Dz.U. 10.249.1674).
- rozporządzenie ministra środowiska z 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz.U. 10.249.1673) wraz z załącznikami. W powyższych znajdziemy m.in. wzory karty odpadów, karty ewidencji odpadu, kartę przekazania odpadu, wzór formularza zbiorczego.